

Opgave 2 Discussie over de monarchie

tekst 2

Vraagtekens bij staatsbestel

De onverzettelijke karaktertrekken van de koningin en de discussie over hervorming van de monarchie versterken elkaar. Maar invloedrijke gesprekspartners mijden het onderwerp. Zij zijn beschermd door een Geheim.

Door onze politieke redactie

DEN HAAG, 8 APRIL. Enerzijds is er de constitutionele monarchie en anderzijds is er koningin Beatrix. D66-leider De Graaf wil een maatschappelijk debat over het staatsbestel, niet over personen. Gisteravond, in een stroom van mediareacties, was direct te zien hoe onmogelijk dit verlangen is. Wie aan de monarchie komt, komt aan de koningin. CDA-leider De Hoop Scheffer zei geen debat te willen, 'omdat koningin Beatrix uitstekend functioneert'. Zelfde geluiden kwamen uit de fractie van de VVD en – in iets andere bewoordingen – uit de PvdA-fractie. Monarchie en koningin vallen samen. Maar afzonderlijk beschouwd verkeren bestel en persoon in minder kalm vaarwater dan recentelijk het geval was. In toenemende mate worden vraagtekens gezet bij de monarchie als instituut. Sinds enkele jaren is er een Republikeins Genootschap. Historicus Guus Peek betoogde dat de koning niet langer de troonrede zou moeten voorlezen en Tweede-Kamerlid Rehwinkel (PvdA) wierp vragen op over de rol van de koningin bij kabinetsformaties en haar deelname aan de regering. Premier Kok zei afgelopen Kerst in een interview met *Elsevier*, dat er in het verkeer tussen staatshoofd en premier wordt nagedacht over 'modernisering' van de monarchie. Tweede-Kamerlid Halsema (GroenLinks) sprak zich in maart in *Het Parool* onomwonden uit voor de republiek. (...) Discussie over de monarchie en over onverzettelijke karaktertrekken van de koningin versterken elkaar. Bij elkaar gevoegd leveren ze een beeld op van een streng staatshoofd dat steeds meer ongecontroleerde macht naar zich toe zou trekken. De koningin neemt zoveel ruimte als de politiek verantwoordelijken haar bieden, zo luidt een oud adagium. Het beste voorbeeld is de kabinetsformatie van 1994, toen fractieleiders verdeelde adviezen uitbrachten aan de koningin. Het staatshoofd hakte vervolgens een knoop door ten gunste van PvdA'er Kok als informateur, ten koste van CDA-verliezer Brinkman. De directe invloed van koningin Beatrix op adviezen van de Raad van State, die zij voorziet, valt in de praktijk te verwaarlozen. Bij het werk van dit Hoge College van Staat is zij inhoudelijk niet betrokken. Mogelijk groter, maar verscholen achter de ministeriële verantwoordelijkheid, is haar invloed als volwaardig lid van de regering. Wekelijks spreken koningin en premier elkaar, ministers en staatssecretarissen worden een-à tweemaal per jaar ontvangen. Afgaande op haar doorgaans krachtige opstelling valt niet te verwachten dat koningin Beatrix haar even veilige als prominente plek in de regering snel zou willen prijsgeven. Net zoals prins Willem-Alexander in september 1997, in een vraaggesprek met Paul Witteman, al heeft aangegeven dat hij weinig voelt voor een louter ceremonieel koningschap. Met zijn interventie over de monarchie heeft D66-leider De Graaf ongetwijfeld een stevig debat op gang gebracht. Maar de meest invloedrijke gesprekspartners zullen buiten de discussie blijven. Ze spreken slechts in Haagse paleizen, beschermd door een Geheim.

bron: NRC Handelsblad van 8 april 2000

tekst 3

Ondanks minder steun blijft meerderheid voor monarchie

Koninklijk huis

-----

van onze verslaggever

- AMSTERDAM - De sympathie voor koningin Beatrix brokkelt af, maar een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking moet er niet aan denken dat de monarchie wordt afgeschaft. 5
- Uit drie opiniepeilingen komt naar voren dat in Nederland de roep om een republiek nog
- altijd zwak is. Slechts 15 procent zegt te verlangen naar afschaffing van het koningshuis. 10
- Koningin Beatrix kan volgens het Nipo-onderzoek rekenen op steun van 67 procent van de Nederlanders.

bron: Trouw van 12 april 2000

Opgave 2 Discussie over de monarchie

De teksten 2 en 3 uit het bronnenboekje hebben betrekking op deze opgave.

- 'Enerzijds is er de constitutionele monarchie en anderzijds is er koningin Beatrix.' (regel 4-6 uit tekst 2). Deze zin illustreert dat er een zekere spanning bestaat tussen het begrip constitutionele monarchie en de invulling die de koningin daaraan geeft.
- 3p 13 A Wat houdt het begrip constitutionele monarchie in? Noem twee elementen.
B Geef een citaat uit tekst 2 waaruit de spanning blijkt tussen het begrip constitutionele monarchie en het optreden van de koningin.
- D66-leider De Graaf wil een maatschappelijk debat over het staatsbestel. In maart 2000 stelde hij dat de politieke macht van de koningin in Nederland moet worden ingeperkt.
- 4p 14 Leg aan de hand van tekst 2 uit welke bevoegdheden en rollen de koningin heeft om politieke macht uit te oefenen.
Ga uit van twee bevoegdheden/rollen en verwijs per bevoegdheid/rol naar een citaat of een gegeven uit tekst 2.
- De koningin ontleent macht aan haar officiële bevoegdheden. Daarnaast beschikt de koningin ook over informele machtsbronnen.
- 2p 15 Noem twee informele machtsbronnen waarover de koningin beschikt.
- 2p 16 Leg uit waarom het in de rede ligt dat een politicus van D66-huize met de discussie over de monarchie is begonnen.
- Zie tekst 3.*
- Een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking is voor het handhaven van de monarchie. Een kleine groep is voor een republiek. Er bestaat een organisatie - het Nieuw Republikeins Genootschap - die ijvert voor de komst van een republiek.
- 2p 17 Ben je voor of tegen een republiek als staatsvorm in Nederland?
Geef twee argumenten die je mening ondersteunen.